

Børge Holdt Madsen: *Fisker og lods. 1700-tallets lodsning fra det nordlige Kattegat*. (Bangsbo Museets Forlag, 1986). 84 s.

På Hirtsholmene og i Fladstrand (Frederikshavn) udgjorde fiskeri og lodsning i 1700-årene en erhvervsmæssig helhed, som beboernes levevilkår var helt afhængig af. Det er det samspil mellem sønæring og befolkningens sociale dagligdag, forfatteren har sat sig som mål at klarlægge. Bogen indleder med en kort beskrivelse af den fremvoksende by i det nordlige Jylland, hvorefter der følger en lang række korte rids af blandet indhold: Om Fladstrands handel og søfart, samt karakteristiske rejser før vi hører om selve lodsfarvandet med dets grunde og mange besværligheder for søfarten.

Naturligvis får læseren også konkrete strandingsberetninger, før der endelig følger et par længere fremstillinger om lodserne og lodseriets organisering i området. Endelig er et socialhistorisk afsnit, der fortæller om dyrtid og kop-skat, sygdom og barnedød med til at karakterisere det barske liv for fiskerne. Der er således meget spændende stof at hente i den lille bog, der i mangel på originalt samtidigt billedmateriale er illustreret med adskillige tegninger, der understøtter teksten.

Resultatet er blevet en fin lille lokalhistorisk publikation om et væsentligt emne, blot en skam, at forfatteren ikke fortsætter op i det 19. århundrede.

Henrik Fode

Steffen Lorck: *Der skal held til at sejle til søs. En skitse af to personligheder fra slægterne Hvidt og Lorck, som har præget Danmarkshistorien*. (Poul Kristensens Forlag, 1985). 181 s.

Med udgangspunkt i portrætter af etatsråd Lauritz Nicolai Hvidt, 1777-1856, og navigationsdirektør, kommandør Victor Lorenz Lorck, 1871-1940, hvis slægter gennem ægteskaber var forbundet med hinanden, præsenteres læserne for træk af landets historie, som de to personer kom til at øve indflydelse på. Da der tidsmæssigt er et stort spænd mellem de to personer, kommer bogen naturligt til at falde i to dele, men det hele er elegant kædet sammen af et indledningskapitel, der fortæller om det bryllup, der knyttede de to familier sammen.

Af indholdsfortegnelsen til afsnittet om L. N. Hvidt, kan nævnes historien om »Caledonia«, landets første dampskib, som Hvidt indkøbte, træk fra Nationalbanken, som han blev direktør for, noget om skolegang i 1830erne og endelig et afsnit om Hvidt som minister. Naturligt slutes der af med en oversigt over hans efterkommere.

Victor Lorentz Lorck var søofficer, og lige fra sin første officerstid interesserede han sig levende for strategi, søkrigshistorie og stabstjeneste, som han var en af de første i landet, der dyrkede systematisk og videnskabeligt. Han blev tidligt knyttet til hele planlægningen af flådens udvikling og fik da også allerede før og under Første Verdenskrig betydningsfulde opgaver, bl.a. ansvaret for minelægningen i Storebælt. Siden fik han forbindelse til pinsebevægelsen efter at han havde forladt flåden, for sidst i 1920erne at blive navigationsdirektør, formand for statsskoleskibet og meget mere. Det kan også anføres, at Lorck var en af de søofficerer, som den danske prins Carl, den senere Haakon VII fortsat holdt forbindelse med, efter at han var kommet til Norge. Det er den karriere, der gør det muligt at bringe korte beretninger som f.eks. Med »Islands Falk« til Reykja-